

יומא עט: (ש אחרונה) עד פא. (המשנה)

בעלי חיים מתים (כשהם עדיין חיים הם אינם מטמאים ואפילו אינם מקבלים טומאה מגורם אחר)
בהמות – מטמאות (חוץ מבהמות טהורות שנשחטו כראוי – שאינן מטמאות)
דגים – אינם מטמאים (כל היוצא מהים אינו מטמא)
עופות – טהורים – מטמאים את האוכל אותם (כשאוכל לפחות כביצה), אינם מטמאים את הנוגע בהם (ואם נשחטו כראוי אינם מטמאים)
טמאים – אינם מטמאים כלל

שיעור האכילה - כותבת

מקור וטעם השיעור

'לא תעונה' – האיסור אינו באכילה אלא בעינוי השיעור שבו מיושבת דעתו של האדם הוא כותבת

זמן האכילה

שיעור אכילת הכותבת הוא כדי אכילת פרס

צירוף אוכל ומשקה

רוטב או תבלין מצטרף לשיעור האוכל, משקה אינו מצטרף לשיעור אוכל.

סוג המזון וסוג האדם האוכל

שיעור זה הינו שיעור אחיד לכל מזון ולכל אדם

אכילה גסה (כשאדם כבר שבע מאוד)

הינה נזק ולא יישוב הדעת – ולכן לא עבר על איסור

כל שיעורי האכילה המוזכרים בתורה הינם בכזית חוץ משני חריגים:
א. איסור אכילה ביום כיפור, (שהינו בכותבת)
ב. שיעור אכילת עוף טהור (שהינו בכביצה) (עין ביאור מושגים).

המקור לשיעור טומאת אכילה: 'האוכל אשר יאכל' – כמות אוכל שאתה יכול לאוכלו בבת אחת – שיערו חכמים שבית הבליעה מכיל כביצה אחת.

שיעור זמן זה (בכדי אכילת פרס) תקף גם לשיעור של כמות קטנה יותר (כזית) וגם לשיעור של כמות גדולה יותר (אכילת חצי פרס אוכל טמא)

יש לאכול ככותבת במהירות כפולה מזו שיש לאכול כזית כיוון שזה הזמן המיישב את דעתו של האדם, יש לאכול חצי פרס במהירות כפולה מזו שיש לאכול כותבת כיוון שזה רק דין דרבנן (הפסוק בעניין זה הוא אסמכתא בלבד)

אמנם טיב האוכל וסוג האדם משפיעים על מידת יישוב הדעת (האם היא משמעותית או רגעית) אבל עצם יישוב הדעת תלוי אך ורק בשיעור של כותבת בכל אוכל ולכל אדם

גם לגבי תרומה כתוב 'כי יאכל' – ודורשים מכך פרט למזיק לכן זר האוכל אכילה גסה, כוסס שעורים חיות וכדו' – פטור ממיתה ומחומש.

שיעור השתייה

ב"ש: רביעית,

ב"ה: שיהיה פיו מלא מצד אחד ברווח, (כמלא לוגמיו)

ר"א: שיהיה פיו מלא מצד אחד בצמצום, (כמלא לוגמיו)

ר"ב: שיעור גמיעה.

הערות:

א. הלכה כב"ה,

ב. לפי ב"ה שיעור השתייה הוא אינדבדואלי (בניגוד לשיעור אכילה שהוא אחיד) - כיוון שלגבי שתייה שיעור יישוב הדעת משתנה מאדם לאדם (בהתאם לגודל פיו)

ג. מחלוקת זו לא נמנתה בין קולי ב"ש וחומרי ב"ה כיוון שלא תמיד ב"ה מחמירים (בעוג מלך הבשן הם למשל מקילים)

עצם השיעורים השונים - נלמדו הלכה למשה מסיני, (ונשכחו ובית דינו של עתניאל בן קנז החזירם) הנפח של כל שיעור מסור בידי ב"ד (שיכול להקטין את הכמות או להגדיל אותו)

ולכן האוכל חלב בטעות ירשום את הכמות שמא כשיבנה המקדש, יגדיל ב"ד את הנפח של כזית.

המשנה במעילה

חפצים ששיעורם שונה:

ר' יהושע: אינם מצטרפים,

חכמים: מצטרפים (לשיעור הנמוך יותר)

המשנה שלנו

אכילה ושתייה (ששיעורם שונה):

אינם מצטרפים,

כמו מי סברה המשנה ביומא

ר"ח ור"ל:

כר' יהושע (שחפצים ששיעורם שונה לא מצטרפים)

ר"נ ור"י:

גם כחכמים (שעקרונית הם מצטרפים) אלא כאן יש דין מיוחד שאינם מצטרפים בגלל הצורך ביישוב הדעת.